

Budapestre vonatkozó újságcikkek

RÉGI PESTI HÁZAK...

Forrás: *Eti. Hírnapló*

1958. 9. 29

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

725.940.25

Hely

Év

1958

Személy

Helyszám

Budapestnek, ennek a sok-szor sebesült városnak különleges vonzereje van. Kopot-tak a házak, zörögnek a villamosok, gödrösek az útburkolatok és mégis — szép város. A külföldi látogatók szerint sajátos a bája.

Most sok helyen építkeznek; betonból és üvegből az új kor szelleméhez illő bérházakat emelnek. De nemcsak ezek, hanem az évszázados, többnyire klasszicizáló stílusban épült házak is megbecsülésre, a lakók és házkézelőségek részéről szerető gondozásra tarthatnak igényt.

Ahol Liszt Ferenc hangversenyzett

Szemben a Duna Szállóval három szép régi ház. 1811 és 1812-ben épültek. Egyikbe bemegyünk, udvarán kocsi-rakomány törmelék. Nem messze innen az Aranykéz utca 5. számú ház talán a legelhanyagoltabb a Belvárosban, pedig egykor pompás és híres volt, a „Hét választófedelemhez” címzett vendéglő és szálló kapott helyet falai között. *Genthon István* „Magyarország műemlékei” című könyve arról tudósít, hogy dísztermében sok bált tartottak, s hangversenyzett ott Liszt Ferenc is. A ház átnyúlik a Váci utcába (most a Bartók-teremnek ad hajlékot). Aranykéz utcai frontjának első emeletén a lengő, kitört üvegü ablakkeretek mögött hevenyészett téglafalat húztak.

Évekig tartó renoválás

A Régiposta utca 4. számú

ház üzleteit esténként zöldre festett faajtókkal zárják, be, mint évszázaddal ezelőtt. Hátsó udvarában régi kút, az első udvarban építési anyagok. A házmesterné elpanaszolja: öt évvel ezelőtt kifestették a házat. *Két héttel* azután, hogy a festést befejezték, feldúcolták a harmadik emeletet. *Eletveszély!* Három évig sem történt, majd hozzáálltak a födémcserehez. Ez egy évig tartott...

Es most? Az építkező vállalat hónapokkal ezelőtt abahagyta a helyreállítási munkát. Több helyen felnyitották a parkettát, azt úgy hagyták. A tetőablakokat nem fedték be, ha esik, beázik a padlás. A harmadik emelet lépcsőházában felszedték a márványpadló lapokat. A második emeleten a lépcsőház aládúcolva...

A Régiposta utca 15., a Váci utca sarkán már akkor állt, amikor Napóleont koronázták. Itt volt egykori feljegyzések szerint az első „szépmesterségi kereskedés”. Ma stílusosan férfifodrászat van helyén. Jó lenne megfelelően átalakítani az üzletek portáljait!

A pesti barokk-építészeti remeke a Pesti Barnabás utca és a Galamb utca sarkán álló kis palota, amelyben a „Százéves étterem” van most. Amikor 1686-ban visszafoglaltuk a

törököktől Buda várát, a telek *Properger Jakab* serfőző mesteré volt. Korának híres iparos Properger, sört főzött azon a helyen, ahol most a Váci utcai Ujváros-ház áll. (Erre emlékeztet a Sörház utca neve.) Telkén 1755-ben épült a mai barokk-palota.

A görög templom sírkövei

Néhány lépésnyire van innen a Petőfi téri görög templom. Ha belépünk a Petőfi tér 2-es számú modern ház kapuján, láthatjuk a templom falában levő vörösmártvány sírkövet. De találhatunk a kapubejárat egyik oszlopához támasztott évszázados görögbetűs faragott sírkövet is. Vigyázat: valakinek megtetszik, elviszi és családi háza tornácához lépcsőt vágat belőle.

A Kossuth Lajos utca és Szép utca sarkán áll az 1816-ban épített egykori Horváth-ház, benne volt a *Landerer és Heckenast* nyomda, ahol a Nemzeti dalt és a 12 pontot nyomták ki. Az oszlopcsarnokos, kör alakú belépő falait salétrom verte ki, az egyik oszlop tövében ócska vaskályha búslakodik. A ház egyébként tisztá és ápolta. A Szép utcában és a Reáltanoda utcában is több százévesnél idősebb szép régi ház áll, némelyike azonban erősen vakolathiányos. A Magyar utca 8—10. számú átjáróház arkádós udvarát érdemes megnézni. *Ybl Miklós* tervezése, egybeépült a Múzeum krt. 7-es számú házzal. A Múzeum körüti oldalon sürgősen el kellene távolítani a csúf címtáblákat.

Petőfi vendéglője

A Károlyi-kertnél, a Magyar utca 28. számú egyszerű kétemeletes házban volt egykor a „Lamacs-vendéglő”. Ott elnökölt a Nemzeti Kör összejövetelein *Vörösmarty*. Ez a kör adta ki Petőfi „Versek”

című füzetét *Vörösmarty* pártolására. Vajon a ház mely részén volt a híres vendéglő, melyben Petőfi is gyakran ebédelt? Az ősi városfal se látható, pedig ott húzódik valahol a háznak a Múzeum körút 21-gyel közös udvarán, de a később emelt falak elrejtik. Mindenütt hul-

lik a vakolat, sürgős renoválásra van szükség. És egy emléktáblára is, ne menjenek el a nevezetes ház mellett a budapestiek olyan közömbösen...

Az egyetemi templom, Budapest jellegzetes barokkműemléke előtt fenyőgerendák, építési anyagok. Most kezdik helyreállítását. A pesti páiosok 1722 tájt építették a templomot... Renoválják a szomszédos házat, a Hittudományi Akadémia épületét is. 1715-ben pálos kolostornak építették. *Az udvarát körülvető arkádós „kerengő” előtt téglahegygek, de az udvar még így is szép, hangulatos.* Középen a csensztohovai Szűz Mária-szobor másolata, amely az első világháborúban felállított „béke kútját” díszítette.

Az Arany oroszlán és a Nádor-szálló...

Százharminc évvel ezelőtt épült a Cukor utca és Eötvös Loránd utca sarkán az a ház, amelyben az Arany oroszlán gyógyszer-tár volt még egy évtizeddel ezelőtt. *Boltíves helyiségében most lakatosműhely van.* Vajon hová került a régi, nagy értékű berendezés? A ház elhanyagolt, az elsőemeleti függőfolyósát alá-

dúcolták. Közeliében a Veres Pálné utca 24. számú ház viszont jókarban van, benne az Utasellátó központja. Hangulatos udvara ilyen lehetett 1844-ben is, amikor Petőfi lakott itt. Hiányzik azonban az emléktábla...

Most renoválják a Szerb utcai templomot, udvarán kőfaragók dolgoznak... Kevesen tudják, hogy a Tolbuhin körút, Dimitrov tér, Só utca által határolt telken álló ház volt egykor a nevezetes Nádor-szálló. Teljesen helyreállították, a csúf cégtáblákat is leszedték...

Budapesten sok az évszázadosnál is régebbi ház. Többiségükben szépek. Sajnos, nemcsak a házkézelőségek hanyagolták el a régi házak megfelelő karbantartását, hanem a műemlékértékekkel sokszor a lakók is mostohán bánnak. Pedig ezek a szép épületek megérdemlik hivatalos gondozóik és lakóik szeretetét, ápolását...

Pakots György